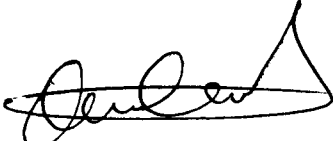

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.13.10.2023

Nevroz Uysal ASLAN

Şırnak Milletvekili

Cenazelere, mezarlara dönük her türlü saldırı, işkence ve şiddet açıkça Anayasa, Türk Ceza Kanunu ve Cenevre Sözleşmesi başta olmak üzere ulusal ve uluslararası hukukta suç olarak tanımlanmış, kesin olarak yasaklanmıştır. Ancak Şırnak, Diyarbakır Muş, Bitlis, Van, Hakkâri Dersim, Bingöl, Mardin ve daha birçok ilde mezarlara yönelik saldırılar gerçekleştirilmekte ve mezarlar takrip edilmektedir. Bu saldırıların sonucusu ise Şırnak'ın Besta bölgesine bağlı olan ve 90'lı yıllarda "güvenlik" gerekçesiyle boşaltılan Xirbê Bestê (Dedeören) Köyünde bulunan mezarlık olmuştur. Mezarlık saldırısının bölgede operasyona çıkan askerler tarafından yapıldığı iddia edilmektedir.

Son dönemde artan mezarlık saldırıları ile birlikte yaşamını yitiren kişilerin bedenine karşı da benzer saldırılar gerçekleştirildiği ve artarak devam ettiği görülmektedir. Gündeme gelen ve basına yansıyan saldırılardan bazıları şöyledir:

- 10 Ağustos 2015'te Muş'un Varto ilçesinde yaşanan çatışmada hayatını kaybeden Kader Kevser Ertürk'ün bedeni çıplaklık soyularak teşhir edilmiş; ölü ve çıplak bedeninin fotoğrafları sosyal medyaya servis edilmiştir.
- Cizre ilçesinde 4 Eylül 2015'te ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında evinin bahçesinde öldürülen 10 yaşındaki Cemile Çağırğa'nın bedeni günlerce derin dondurucuda tutulmak zorunda bırakılmıştır.

- Şırnak'ta 3 Ekim 2015'te öldürülen Hacı Lokman Birlik'in bedeni akrep tipi zırhlı araç ardından sürüklenmiştir.
- Şırnak Silopi ilçesinde 24 Aralık 2015'te öldürülen 57 yaşındaki Taybet İnan'ın cenazesi 7 gün boyunca sokak ortasında bırakılmış kaldırılmasına müsaade edilmemiştir.
- 23 Mayıs 2017 tarihinde Dersim'de yaşamını yitiren Agit İpek'in cenazesi Başsavcılık tarafından PTT yoluyla aileye gönderilmiştir.
- 13 Eylül 2017 yılında Aysel Tuğluk'un annesi Hatun Tuğluk vefat etmiş ve vasiyeti üzerine Ankara'da bulunan İncek Mezarlığı'na defnedilmiştir. Ancak saldırıya uğrayan cenaze defnedildiği mezardan çıkarılarak morga kaldırılmış, bir gün sonra cenaze Dersim'de toprağa verilebilmiştir.
- Diyarbakır'ın Dicle ilçesine kırsalında Eylül 2021'de çıkan çatışmada yaşamını yitiren Zindan Yeni'nin cenazesi, 8 ay sonra bir saklama kabı içerisinde babası Hasan Yeni'ye teslim edilmiştir.
- Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 2 Aralık 2015'te ilan edilen sokağa çıkma yasağı sürecinde yaşanan çatışmalarda yaşamını yitiren Hakan Arslan'ın kemikleri 7 yıl aradan sonra babası Ali Rıza Arslan'a bir torba içinde teslim edilmiştir.
- Siirt'te 2020 yılında yapılan hava saldırısında yaşamını kaybeden Yılmaz Uzun'un kemikleri 3 yılın ardından 1 Eylül günü ailesine bir kutu içinde teslim edilmiştir.

Mezarlıkların ve mezar taşlarının tahrip edilmesi, cenazelerin dini vecibelerinin yerine getirilmesine izin verilmemesi, cenaze törenlerine kolluk güçlerinin saldırması, taziyelerin kurulmasının engellenmesi, cenazelerin yıllar sonra ailelere torba, kargo, kutu içinde teslim edilmesi gibi ahlaki ve hiçbir dinde yeri olmayan bu uygulamalar yukarı da belirtildiği gibi hem ulusal hem de uluslararası mevzuata aykırıdır.

Bu bağlamda;

- 1- Şırnak'ın Besta bölgesindeki mezarlık saldırısı kim ve kimler tarafından yapılmıştır?
- 2- Şırnak'ın Besta bölgesindeki mezarlıklara yapılan saldırılara dair yürütülen soruşturmalar mevcut mudur?
- 3- Daha öncede yapılan mezarlık saldırılarının "güvenlik güçlerince" gerçekleştirildiği iddiaları araştırılmış mıdır? "Güvenlik güçlerince" gerçekleştirildiği iddiası doğruysa talimatı kimden almışlardır? Talimatı hangi kurum, hangi yasal mevzuata dayandırılarak vermiştir?

- 4- Cenazelere saldırılara ilişkin başlatılan kaç soruşturma vardır? Kaç güvenlik görevlisi hakkında cenazelere saldırdığı gerekçesi ile işlem başlatılmıştır?
- 5- Cenazelerin yıllar sonra ailelere kargo, torba, kutu içinde teslim edilmesinin gerekçesi nedir?
- 6- Cenazelerin ailelere insan onuruna yakışır ve aileleri incetmeyecek şekilde teslimi için bir çalışma yapacak mısınız?
- 7- Mezarlıklara yapılan saldırıların önlenmemesinin gerekçesi nedir? Bu saldırıların önüne geçecek bir çalışma planlanmamasının sebebi nedir?
- 8- Mezarlıkların ve yaşamını yitiren kişinin bedenine karşı hukuki ve ahlaki olmayan saldırılar kimin veya kimlerin talimatları doğrultusunda hayata geçirilmektedir?
- 9- 2023 yılı itibariyle Türkiye’de ailesinin ve yakınlarının başvurusuna rağmen ailesine teslim edilmeyen kaç cenaze vardır sayısı kaçtır? Bunun illere göre dağılımı nasıldır?
- 10- Cenazeler başvuru yapılan ailelerine neden teslim edilmemekte veya geç teslim edilmektedir?
- 11- Son 5 yıl içerisinde Türkiye’de kaç kişi mezarından tekrar çıkarılmıştır? Yaşamını yitirmiş bu kişilerin yerinden çıkartılma gerekçeleri nelerdir?
- 12- Mezarlıklara saldırıların il il sayısı kaçtır?
- 13- Mezarlıklara ve ölü bedenlere yönelik benzeri hukuka aykırı insanlık onur ve haysiyetine aykırı saldırı ve suçların önlenmesi için herhangi bir girişimde bulunacak mısınız?
- 14- Son beş yılda mezarlıklara yönelik yapılan saldırılar sonucu kaç kişiye adli ve idare soruşturma açılmıştır ve bu soruşturmalar nasıl sonuçlanmıştır? Bu soruşturmalar içerisinde kaç kamu personeli bulunmaktadır?